

แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

Guidelines for Developing the Educational Leadership of School

Administrators under Mukdahan Primary Educational Service Area Office

จามจรี อินไชยา¹, ชาญวิทย์ หาญรินทร์², ไพฑูรย์ พวงยอด³

Chamchuri Inchaiya¹, Chanwit Hanrin², Paitoon Puangyod³

(Received: 2023-12-3; Revised: 2023-12-15; Accepted: 2023-12-26)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา (2) ประเมินความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา (3) พัฒนาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา (4) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 47 คน และครู จำนวน 258 คน รวมทั้งสิ้น 305 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 4 ฉบับ คือ (1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .80 – 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .27 – .83 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .96 (2) แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .80–1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .26 – .78 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .96 (3) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และ (4) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ มีค่าดัชนี

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

Graduate Student of Educational Administration and Development Program, Faculty of Education, Nakhon Panom University.

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

Lecturer, Educational Administration and Development, Faculty of Education, Nakhon Panom University.

³อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

Lecturer, Educational Administration and Development, Faculty of Education, Nakhon Panom University

Corresponding author, E-mail: fuse_elegant@hotmail.co.th

ความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
2. ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีค่าสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และด้านการมีความคิดสร้างสรรค์
3. แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการปฏิบัติงาน 2) ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการระบบข้อมูลในสถานศึกษา 3) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา 4) ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรรู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง ใช้คำพูด ท่าทาง การวางตนที่เหมาะสม 5) ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้บุคลากรในกลุ่มเครือข่ายได้แสดงศักยภาพของตน 6) ด้านการมีคุณธรรมและจริยธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้ที่มีจิตใจดี โอบอ้อมอารี มีความรักและความศรัทธาในวิชาชีพ
4. ผลการประเมินแนวทางพัฒนาโดยรวมพบว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก

คำสำคัญ: สภาพปัจจุบัน, ความต้องการจำเป็น, ภาวะผู้นำ, การศึกษา

Abstract

The purposes of this research were (1) to study the current and desirable conditions of educational leadership of educational institution administrators, (2) to assess the needs and requirements of educational leadership of school administrators, (3) to develop guidelines for educational leadership development of school administrators and (4) to assess the suitability and possibilities of guidelines for developing the educational leadership of school administrators. The sample used in the study were 47 school administrators and 258 teachers, a total of 305 people, and determining the sample size according to the size of the school. With followed percent criterion in the sample size specification selected by Stratified Random Sampling. There were 4 instruments used in this research: (1) a five-rating scale questionnaire about current situations with the index of Item Congruence (IC) between

.80–1.00, the discrimination between .48-.90 and the reliability of .98; (2) a five-rating scale questionnaire about desirable situations with the index of Item Congruence (IC) between .80–1.00, the discrimination between .37-.80 and the reliability of .96; (3) a structured- interview form with the index of Item Congruence (IC) of 1.00 and (4) a suitability and possibility assessment form with the index of Item Congruence (IC) of 1.00. The statistics employed in data analysis were percentage, mean, and standard deviation. And the modified priority needs index (PNI_{Modified}).

The results were as follows:

1. The overall current situations of educational leadership of school administrators were at the high level, and the overall desirable situations of educational leadership of school administrators were at the highest level.

2. The top three highest average of need assessment in situations and needs of educational leadership of school administrators by descending order were: use of media and digital technology, collaborative networking and creative thinking.

3. Guidelines for developing the educational leadership of school administrators were 1) Visionary; School Administrators should study information, news, and events to use as information in operational planning. 2) Use of Media and Digital Technology; School Administrators should apply digital technology to manage information systems in education institutions. 3) Creative Thinking; School Administrators should search for new methods to use in educational institution administration. 4) Aspect of Human Relations; School Administrators should know how to control their own emotions, use appropriate words, gestures, and conduct themselves. 5) Collaborative Networking; School Administrators should allow personnel in the network group to show potential and continuous learning together, 6) Morality and Ethics; School Administrators should be a person with a good heart, kind-hearted with loved and faith in the profession.

4. The results of the overall development evaluation revealed that the suitability was at the highest and the possibility was at high level.

Keywords: Situations, Needs, Leadership, Education

บทนำ

สังคมโลกในศตวรรษที่ 21 มีความแตกต่างจากในอดีตมาก มีการเคลื่อนย้ายผู้คน สื่อเทคโนโลยี และทรัพยากรต่าง ๆ จากทั่วทุกมุมโลกอย่างรวดเร็วและสะดวก มีความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจสังคม การเมือง การปกครองระหว่างภูมิภาค ประเทศ สังคม และชุมชนมีความซับซ้อน และเปลี่ยนแปลงของความรู้ และข้อมูลข่าวสารตลอดเวลาอย่างเป็นพลวัต แนวโน้มเด็กและเยาวชนในอนาคตจึงควรมีทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นของประชากรในศตวรรษที่ 21 ในโลกแห่งศตวรรษ ที่ 21 ทักษะสำคัญที่เด็กและเยาวชนควรมี คือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม หรือ 3Rs และ 8Cs ซึ่งนับเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับเด็กและเยาวชนในยุค การเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 เป็นอย่างมาก ซึ่งมีความแตกต่างจากการเรียนรู้ในอดีต เพื่อให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

การตอบสนองต่อความต้องการท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ก่อเกิดการปรับตัวเพื่อให้เท่าทัน การพัฒนาและการก้าวสู่ยุคศตวรรษที่ 21 ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้นำองค์กรจึงมีบทบาทสำคัญในการ สร้างวิสัยทัศน์เพื่อวางกลยุทธ์และสร้างค่านิยมวัฒนธรรมและภาวะผู้นำที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง ในศตวรรษที่ 21 ทางด้านเศรษฐกิจสังคม การเมือง รวมถึงทางด้านการศึกษาจึงเป็นเรื่องสำคัญต่อการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีทักษะที่เหมาะสมและมีวัฒนธรรมการทำงาน ที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (กมล รอดคล้าย, 2558) ตลอดจนมีภาวะผู้นำสูงจึงจะสามารถบริหารจัดการการศึกษา ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ผู้นำเป็นบุคคลสำคัญที่จะสร้างพลังขับเคลื่อนองค์กรและสังคมสู่การ เปลี่ยนแปลงในโลกยุคใหม่ ดังนั้นทุกองค์กรจำเป็นต้องมีผู้นำที่มีศักยภาพสูงมีคุณลักษณะที่เหมาะสม และมีพลังที่จะขับเคลื่อนองค์กรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี และสามารถนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จ (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2557)

ผู้นำที่มีประสิทธิภาพเป็นผู้นำที่สามารถกำหนดวิสัยทัศน์และแปลงวิสัยทัศน์ลงสู่แผนปฏิบัติการ เพื่อให้สามารถดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่ปรากฏอยู่ในแผนปฏิบัติการนั้น และกระตุ้นจูงใจให้บุคลากร ทำงานอย่างเต็มที่และเต็มศักยภาพไปพร้อม ๆ กับการเตรียมรับมือกับความซับซ้อนและความไม่แน่นอน ที่อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานตามแผน (พัชรา วาณิชขนิณ, 2560) ผู้นำองค์กรจึงต้องมีการปรับเปลี่ยน ตนเองให้มีภาวะผู้นำที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอยู่เสมอ โดยจะต้องเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำ ทางการศึกษาที่รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ต้องมีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ต้องมีทักษะหรือ ศิลปะการใช้ชีวิต ทักษะการเรียนรู้ สร้างสรรค์ มีความคล่องตัว และมีภูมิคุ้มกันที่จะรับมือกับสถานการณ์ โลกยุคปัจจุบันได้ เปลี่ยนแปลงตัวเองให้มีบทบาทภาระหน้าที่ในการนำการเรียนรู้ ส่งเสริมกระบวนการ จัดการศึกษา เพื่อรองรับสถานการณ์โลกยุคผันผวนเปลี่ยนแปลงนี้ได้อย่างเหมาะสม (เจริญ ภู่วิจิตร, 2565)

ภาวะผู้นำที่ถือได้ว่ามีความสำคัญที่สุดที่จะพัฒนาการศึกษา คือ ภาวะผู้นำทางการศึกษา โดยจะต้อง ใช้ความรู้ความสามารถนำไปสู่ผลงานทางวิชาการในการพัฒนางานหรือผลงานเพื่อเป็นประโยชน์ต่อตนเอง และองค์กรให้ประสบความสำเร็จได้ (รุ่งนภา พรหมภักดี และคณะ, 2560) ในยุคโลกผันผวนซึ่งมีการ เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง มีความไม่แน่นอน ซับซ้อน และคลุมเครือ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็น

จะต้องมีภาวะผู้นำทางการศึกษาเพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่มีความผันผวน หากผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับตัว เปลี่ยนแปลงตัวเองให้มีบทบาทหน้าที่ในการนำการเรียนรู้ ส่งเสริมกระบวนการจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสม ย่อมมั่นใจได้ว่าจะสามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะและทักษะของความเป็นพลเมืองแห่งวิถีสถาพรศษที่ 21 มีความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่มีความผันผวนได้ อันจะเป็นการอุดช่องว่างจากผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นท่ามกลางกระแสโลกยุคผันผวน ณ ปัจจุบันและในอนาคตอย่างแน่นอน (เจริญ ภู่วิจิตร, 2565)

จากการวิเคราะห์สถานศึกษาในจังหวัดมุกดาหาร ซึ่งสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร มีทั้งสิ้น 246 แห่ง มีแผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ. 2566-2570 จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการทำงานที่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุดของหน่วยงานภายในและสถานศึกษาในสังกัด อีกทั้งยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570 และเพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจให้กับผู้บริหารและบุคลากรภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในการใช้เป็นกรอบแนวทางในการกำหนดนโยบาย ทิศทาง และจัดทำแผนในการดำเนินงานของหน่วยงานในการจัดการศึกษาให้เกิดคุณภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร, 2565)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว เห็นได้ว่า ภาวะผู้นำทางการศึกษาเป็นทักษะที่สำคัญ เนื่องจากส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิผลของโรงเรียนและการดำเนินการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เพื่อพัฒนาแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการหาแนวทางการวางแผนพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาและปรับปรุงทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ให้เกิดแนวทางใหม่ในการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิผลการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร
3. เพื่อพัฒนาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร
4. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเกี่ยวกับสภาพ ความต้องการจำเป็น และแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ผู้วิจัยได้วางแผนการวิจัยและดำเนินการวิจัยไว้เป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร ผู้วิจัยได้ดำเนินการ 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

1. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ปีการศึกษา 2566 จาก 246 โรงเรียน จำนวน 2,030 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 196 คน และครู 1,834 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารปีการศึกษา 2566 รวม 305 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 47 คน และครู จำนวน 258 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Simple size) ตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย

2.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

2.2 สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

2.3 ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 1 นี้ เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ประยุกต์ใช้ตามแบบ Likert (1976) มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อของข้อคำถามสภาพปัจจุบันอยู่ระหว่าง .27-.83 และข้อคำถามสภาพที่พึงประสงค์อยู่ระหว่าง .26-.78 และมีค่าความ

เชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน เท่ากับ .96 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่พึงประสงค์ เท่ากับ .96

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์การตอบแบบสอบถามจากงาน บัณฑิตศึกษา จากนั้นนำส่งหนังสือพร้อมด้วยแบบสอบถาม ส่งถึงสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง และเก็บรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามกลับคืนมาจาก กลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บด้วยตนเองจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้ง ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม จำนวน 305 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และดำเนินการ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

5. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ข้อมูลขนาด โรงเรียน) นำเสนอข้อมูล โดยการแสดงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง โดยใช้วิธี ประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ และนำเสนอข้อมูลโดยการแสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้เกณฑ์การแปลความหมาย หาค่าเฉลี่ย 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

5.3 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need assessment) โดยนำข้อมูลผลการศึกษา สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความต้องการจำเป็นของแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินความต้องการจำเป็น ซึ่งได้นำข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์มาคำนวณหาค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง โดยนำเสนอค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และค่าดัชนีการจัดลำดับ ความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงในรูปแบบของตาราง พร้อมทั้งอธิบายใต้ตาราง จากนั้น นำค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงของข้อคำถามรายชื่อของแต่ละด้าน ที่มีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงสูงกว่าการจัดลำดับความสำคัญของ ความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงรวมข้อด้านนั้น ๆ มากำหนดเป็นประเด็นความต้องการจำเป็น เพื่อนำไปเป็นข้อคำถามในการกำหนดแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงในระยะที่ 2 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์การจัดลำดับ ความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) (สุวิมล ว่องวานิช, 2562)

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ตามกรอบแนวคิด 6 ด้าน

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ ได้แก่ บุคคลที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงศึกษาที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศ (Best practice) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการศึกษา มีบทบาทในการให้ข้อชี้แนะ คำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษา จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interviews) ซึ่งผู้วิจัยนำประเด็นข้อค้นพบจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงศึกษา จากการศึกษาในระยะที่ 1 และกรอบแนวคิดทั้ง 6 ด้าน มากำหนดเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์

2.2 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ การสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ได้แก่ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น จากระยะที่ 1 มาสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยนำผลการวิจัยที่ได้จากค่าลำดับความต้องการจำเป็นของข้อคำถามรายชื่อที่มีค่าความต้องการจำเป็นและการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงกว่าค่าความต้องการจำเป็นและการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นรวมของแต่ละด้านมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจแนะนำ นำกลับมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ เพื่อหาความตรงตามโครงสร้างเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา และด้านอื่น ๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นสมควรแก้ไขและปรับปรุง โดยแบบสัมภาษณ์มีค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามเป็นรายชื่อ เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ นำผลที่ได้จากการตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้ง เพื่อปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำ แล้วจัดทำแบบทดสอบฉบับสมบูรณ์ เพื่อขอรับหนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์และนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยในระยะที่ 1 ขั้นตอนที่ 2 ค่าลำดับความต้องการจำเป็นของข้อคำถามรายชื่อที่มีค่าความต้องการจำเป็นและการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงกว่าค่าความต้องการจำเป็นและการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นรวมของแต่ละด้าน มากำหนดเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 3 คน โดยขอหนังสืออนุญาตในการเข้าสัมภาษณ์ประสานงานทางโทรศัพท์เพื่อนัดหมายวัน เวลา ในการศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษา

ของผู้บริหารสถานศึกษา และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก พร้อมด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จากนั้นเก็บแบบสัมภาษณ์กลับคืนมาจากผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก แล้วนำมาแยกเป็นหมวดหมู่ตามกรอบแนวคิดของการวิจัยสร้างเป็นข้อสรุปจากเนื้อหาและนำเสนอแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้โดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยร่างแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

2. นำข้อมูลแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารจากการสังเคราะห์เอกสารในบทที่ 2 และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในขั้นตอนที่ 1 มาสังเคราะห์เป็นร่างแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

3. นำร่างแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษา ความตรงตามโครงสร้างเนื้อหา และด้านอื่น ๆ เพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4. นำร่างแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารที่ผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุงเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปสร้างเป็นแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

1. ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสมของแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา มุกดาหาร ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของ Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

2.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ โดยประเมินเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ที่สร้างขึ้นในขั้นตอนที่ 2 มาจัดทำในรูปแบบของแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของแบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามเป็นรายข้อ มีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากการวิเคราะห์หาค่า ตั้งแต่ .50 ขึ้นไปของแบบประเมิน เป็นข้อคำถามที่ใช้ได้ แล้วจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์ และนำไปให้กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบประเมินตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน จากนั้นนำส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมด้วยแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ส่งถึงผู้ทรงคุณวุฒิ คนละ 1 ฉบับ เก็บรวบรวมแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้คืนมาจากผู้ทรงคุณวุฒิ สำนวความสมบูรณ์ถ้วนของเนื้อหาในแบบประเมิน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการส่งและเก็บด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติและนำเสนอข้อมูล โดยการแสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้เกณฑ์การแปลความหมายหาค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) และผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าค่าเฉลี่ยรวมไปจัดทำเป็นแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหารฉบับสมบูรณ์ต่อไป

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 3.56-3.79$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 3.79$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 2 ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{X} = 3.56$) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\bar{X} = 4.76-4.82$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 2 ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{X} = 4.82$)

และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้านที่ 4 ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.76$)

2. ลำดับความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่ามีค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีค่าเท่ากับ 0.309 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงกว่าค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยรวมมีจำนวน 2 ด้าน คือ ด้านที่ 2 ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ($PNI_{Modified} = 0.354$) และด้านที่ 5 ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ($PNI_{Modified} = 0.344$)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน

สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการของภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ภาวะผู้นำทางการศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{Modified}$	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์	3.79	0.31	มาก	4.76	0.32	มากที่สุด	0.256	6
2. ด้านการใช้สื่อและ เทคโนโลยีดิจิทัล	3.56	0.40	มาก	4.82	0.25	มากที่สุด	0.354	1
3. ด้านการมีความคิด สร้างสรรค์	3.65	0.28	มาก	4.78	0.28	มากที่สุด	0.310	3
4. ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์	3.70	0.28	มาก	4.76	0.27	มากที่สุด	0.286	5
5. ด้านการสร้างเครือข่าย ความร่วมมือ	3.58	0.37	มาก	4.81	0.24	มากที่สุด	0.344	2
6. ด้านการมีคุณธรรมและ จริยธรรม	3.69	0.36	มาก	4.80	0.27	มากที่สุด	0.301	4
รวม	3.66	0.21	มาก	4.79	0.26	มากที่สุด	0.309	-

3. แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 แนวทางพัฒนา (1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการปฏิบัติงาน มีการกำหนดแผนปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและวิธีการดำเนินงาน พัฒนาศักยภาพของตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา มีการประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาและนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนางาน (2) ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล พัฒนาวัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษาให้มีความทันสมัย นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการระบบข้อมูลในสถานศึกษา และส่งเสริมให้บุคลากรนำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ (3) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกล้าคิดริเริ่มสิ่งใหม่และปฏิรูปสิ่งใหม่ เปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจากคนอื่น ๆ นำประสบการณ์เดิมที่มีอยู่มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา แสวงหาวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา และรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ (4) ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีทักษะการสื่อสาร การโน้มน้าว และการจูงใจ รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง ใช้คำพูด ท่าทาง การวางตนที่เหมาะสม ให้ความสำคัญต่อบุคลากรทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติ ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำในการดำเนินงานแก่บุคลากร และสร้างบรรยากาศในการทำงานให้มีความสุข เป็นกันเอง ไม่ตึงเครียด (5) ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความร่วมมือในการทำงานร่วมกับบุคลากรในกลุ่มเครือข่าย สนับสนุนให้บุคลากรในกลุ่มเครือข่ายได้แสดงศักยภาพของตน สนับสนุนให้บุคลากรในกลุ่มเครือข่ายสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ ส่งเสริมให้บุคลากรในกลุ่มเครือข่ายมีการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง (6) ด้านการมีคุณธรรมและจริยธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้ที่มีจิตใจดี โอบอ้อมอารี เมตตากรุณา มีความรักและ ความศรัทธาในวิชาชีพ ปฏิบัติตนและปฏิบัติงานเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากร ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองตามจรรยาบรรณวิชาชีพ และมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อบุคลากรในสถานศึกษา ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

4. ประเมินความเหมาะสมของแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ด้าน ($\bar{X} = 4.68 - 4.84$) อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ($\bar{X} = 4.48$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 6 ด้านการมีคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{X} = 4.84$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 3 ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.48$) ส่วนความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน ($\bar{X} = 4.53 - 4.56$)

และอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ($\bar{X} = 3.92 - 4.44$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 6 ด้านการมีคุณธรรม และจริยธรรม ($\bar{X} = 4.56$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 3 ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.92$)

ตารางที่ 2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษา
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร
โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.80	0.75	มากที่สุด	4.53	0.22	มากที่สุด
2. ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล	4.68	0.30	มากที่สุด	4.20	0.32	มาก
3. ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์	4.48	0.11	มาก	3.92	0.27	มาก
4. ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์	4.73	0.28	มากที่สุด	4.30	0.36	มาก
5. ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ	4.72	0.27	มากที่สุด	4.44	0.36	มาก
6. ด้านการมีคุณธรรมและจริยธรรม	4.84	0.17	มากที่สุด	4.56	0.38	มากที่สุด
รวม	4.71	0.11	มากที่สุด	4.33	0.23	มาก

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ผู้วิจัยพบว่า มีประเด็นน่าสนใจที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมของการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและครู ดังที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร (2565) ได้มีการพัฒนาวิสัยทัศน์ของผู้บริหารและครู โดยการพัฒนาศักยภาพในด้านการวัดและพัฒนาศักยภาพในด้านการประเมินผล เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เป็นรายบุคคล เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการแบบ Intensive Training การอบรมแบบออนไลน์ และการอบรมแบบเรียนรู้ด้วยตนเอง พัฒนาครู รูปแบบ วิธีการนิเทศที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ที่การจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความสำคัญเป็นอย่างมาก พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีสมรรถนะในการนิเทศการศึกษา และให้มีสมรรถนะการพัฒนางานวิชาการที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พีรวัฒน์ ทองเพชร (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารจะต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ผู้บริหาร จะต้องเริ่มพัฒนาตนเองให้มียุทธศาสตร์ที่ถูกต้อง สามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ ให้แก่คณะครูได้ มีการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดให้มีการประชุมอบรม ให้ความรู้แก่คณะครูในการพัฒนาหลักสูตร มีการพัฒนาวิชาชีพครูสร้างความตระหนัก สร้างแรงบันดาลใจ เพื่อให้ครูเห็นความสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพ

ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 (2565) มีการดำเนินงานโครงการพัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู และนำไปขยายผลสู่ผู้เรียนและสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเต็มศักยภาพ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เกิดเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ (Network) ระหว่างศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอน และผู้เรียน ครู ผู้บริหาร ผู้เรียน และบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีความเข้าใจ เท้าทันการเปลี่ยนแปลงเป็นปัจจุบัน ตามแผนพัฒนาประเทศ เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวิภา ศรีวัตร (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Fadiah และคณะ (2022) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของความเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยี ของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการบูรณาการเทคโนโลยีของครู ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาผู้นำด้านเทคโนโลยีจะต้องมีการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยกระทรวงศึกษาธิการจะต้องจัดการฝึกอบรมให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยการฝึกอบรมนี้ ควรเน้นไปที่โปรแกรมการฝึกอบรม ICT สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และการใช้เทคโนโลยีของครู ในชั้นเรียน เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้และการสอน

2. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่าด้านที่มีค่าสูงสุด คือ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลมีความสำคัญต่อการพัฒนาในทุกภาคส่วน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 (2565) จึงมีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลหลายโครงการ และมีการพัฒนาทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วยการพัฒนาระบบสารสนเทศในหน่วยงานทุกระดับให้มีระบบข้อมูลจัดการ และรายงาน ปพ. Online/ระบบรายงานผลต่อพระราชบัญญัติอำนวยความสะดวก/พระราชบัญญัติ คุ่มครองข้อมูลส่วนบุคคล/

ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการของสถานศึกษา/สพท./สพฐ. การพัฒนาระบบพื้นฐานทางเทคโนโลยีให้ครอบคลุมทั้ง สพท. (การให้ความช่วยเหลือด้านเทคโนโลยีพื้นฐาน พัฒนาบุคลากรให้มีทักษะพื้นฐานด้านเทคโนโลยี การใช้โครงข่ายอินเทอร์เน็ต การใช้อุปกรณ์ด้าน ICT และการพัฒนา Software) อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุด การสร้าง พัฒนา และส่งเสริมการใช้ระบบบริหารด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ดีสำหรับสถานศึกษาให้เป็นระบบเดียวกันเพื่อลดภาระครู ลดความซ้ำซ้อนของระบบงาน และการจัดเก็บข้อมูล จัดหาอุปกรณ์ เทคโนโลยีที่เหมาะสมในทุกระดับและเพียงพอต่อความต้องการของสำนักงาน การปรับปรุงแนวปฏิบัติในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยี การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ด้านเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับ Digital Literacy และสมรรถนะครูในทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sterrett and Richardson (2020) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพผ่านความเป็นผู้นำด้านดิจิทัล ผลการวิจัย พบแนวทางในการสนับสนุนการเรียนรู้ระดับมืออาชีพของผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางดิจิทัล ได้แก่ (1) ผู้บริหาร สถานศึกษาให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพอย่างมีจุดมุ่งหมาย เข้าใจความต้องการของครู และเคารพเวลาของครู (2) ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในเครือข่ายการเรียนรู้ทางวิชาชีพทางดิจิทัล (3) ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการเสริมศักยภาพให้ครูตระหนักว่าความเป็นผู้นำ มีความจำเป็น เต็มใจช่วยเหลือครูในการเรียนรู้ เติบโตและเป็นผู้นำ

3. แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีแนวทางพัฒนาแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษา ข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์เพื่อใช้เป็นข้อมูล ในการวางแผนการปฏิบัติงาน มีการกำหนดแผนปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและวิธีการดำเนินงาน พัฒนาศักยภาพของตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา มีการประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาและนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนางาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรรเพชญ ไตรรงค์ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีจำนวน 3 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยให้ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญของหลักสูตร ปรับวิธีคิดใหม่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน (2) ด้านการจัด บรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ โดยผู้บริหารจำเป็นต้องกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูและบุคลากรร่วมกันจัดบรรยากาศภายในโรงเรียน (3) ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหาร จำเป็นต้องมีการกำกับติดตามเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง จัดอบรมเชิงปฏิบัติการและพัฒนาด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาให้แก่ผู้บริหารและครู

ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล พัฒนา

วัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษาให้มีความทันสมัย นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการระบบข้อมูลในสถานศึกษา และส่งเสริมให้บุคลากรนำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กันตชาติ กุดนอก (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร ได้แก่ (1) ด้านการสนับสนุนการใช้ เทคโนโลยีในการวัดและประเมินผล ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการ รวบรวมข้อมูลเพื่อการวัดผลนักเรียน ประเมินการสอนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นฐาน ประเมิน ประสิทธิภาพของครูและบุคลากรในการใช้ งานเทคโนโลยีดิจิทัล (2) ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ผู้บริหารต้องเตรียมความพร้อมและให้ความช่วยเหลือครูในการใช้ข้อมูลจากการวัดผลนักเรียนเพื่อปรับปรุงการสอน สนับสนุน และอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัล (3) ด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายเพื่อสร้างความตระหนักถึงความสัมพันธ์ของ เทคโนโลยีดิจิทัลกับจรรยาบรรณความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยออนไลน์มีการดำเนินการให้เกิดความเสมอภาคในการเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในโรงเรียน

ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกล้าคิดริเริ่มสิ่งใหม่และปฏิรูปลองใหม่ เปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจากคนอื่น ๆ นำประสบการณ์เดิมที่มีอยู่มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา แสวงหาวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา และรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาตุสรณ์ ใจแน่น (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศ: พหุกรณีศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศ ได้แก่ (1) การพัฒนา โดยการตระหนักรู้ด้วยตนเอง เป็นการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของตนเองว่าถนัดสิ่งใด หรือมีสิ่งใดที่ควรพัฒนา เข้าร่วม การอบรม สัมมนา อ่านหนังสือ มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนแนวความรู้ความคิดกับบุคคลอื่น ๆ อย่างสร้างสรรค์ (2) การพัฒนาตนเองจากประสบการณ์ เป็นการเรียนรู้สิ่งที่ถูกและสิ่งที่ผิดจากเหตุการณ์แวดล้อมที่ผ่านเข้ามา ทำให้มีการเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลายและสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ มีความยืดหยุ่นในการบริหารงานสู่ความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีทักษะการสื่อสาร การโน้มน้าว และการจูงใจ รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง ใช้คำพูด ท่าทาง การวางตนที่เหมาะสม ให้ความสำคัญต่อบุคลากรทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำในการดำเนินงานแก่บุคลากร และสร้างบรรยากาศในการทำงานให้มีความสุข เป็นกันเอง ไม่ตึงเครียด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Maddah (2021) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความเป็นผู้นำทางการศึกษา เพื่อพัฒนาแผนโครงสร้าง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม มาตรฐานหลักสูตร และการมีส่วนร่วม ของคณาจารย์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำด้านการศึกษาคควรให้ครูผู้สอนและนักเรียนมีส่วนร่วมในการ สนทนา ทำให้พวกเขารู้สึกสบายใจ และให้พวกเขาเพลิดเพลินไปกับประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้วิธีการพูดเชิงวิชาการ เพื่อให้เขาสามารถเข้าถึงครูและบุคลากรได้มากยิ่งขึ้น ผู้บริหาร

สถานศึกษาต้องให้ความรู้ สื่อสาร มีส่วนร่วม และเผยแพร่สู่ชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนา การศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ

ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความร่วมมือในการทำงานร่วมกับบุคลากรในกลุ่มเครือข่าย สนับสนุนให้บุคลากรในกลุ่มเครือข่ายได้แสดงศักยภาพของตน สนับสนุนให้บุคลากรในกลุ่มเครือข่ายสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ในการปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ ส่งเสริมให้บุคลากรในกลุ่มเครือข่าย มีการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Khuyen Zhu และ Caliskan (2022) ได้ทำการ วิจัยเรื่อง การรับรู้ประสิทธิผลของการฝึกอบรมการพัฒนาผู้นำทางวิชาการ: การมีส่วนร่วมของปัจจัย จูงใจและปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์และการแบ่งปันความรู้เป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำ การโต้ตอบและทำงานร่วมกันในระหว่าง การฝึกอบรมมีความสำคัญมาก เนื่องจากการมีปฏิสัมพันธ์ส่งผลต่อประสิทธิผลการรับรู้เกี่ยวกับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการ

ด้านการมีคุณธรรมและจริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้ที่มีจิตใจดี โอบอ้อมอารี เมตตา กรุณา มีความรักและ ความศรัทธาในวิชาชีพ ปฏิบัติตนและปฏิบัติงานเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากร ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองตามจรรยาบรรณวิชาชีพ และมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อบุคลากร ในสถานศึกษา ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณิตา แก้วกระจ่าง (2563) ได้ทำการ วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามี 3 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านจริยธรรมต่อตนเอง อดทน อดกลั้น ควบคุมอารมณ์ตนเอง ใช้จ่ายอย่างประหยัดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) ด้านจริยธรรมต่อเพื่อนร่วมงาน มีความไว้วางใจ ให้ความเสมอภาคเท่าเทียมต่อผู้ร่วมงาน ใช้วาจาที่สุภาพ ให้เกียรติผู้ร่วมงาน (3) ด้านจริยธรรมต่อสถานศึกษาและสังคม กำหนดเป้าหมายและดำเนินการตามเป้าหมายของสถานศึกษา ดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และมีการพัฒนาตลอดเวลา

2.4 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมภาวุธ บุญเกิด (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการมีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัย ด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนการสอน ด้านการสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาบุคลากร

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง พบว่าสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง พบว่า ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันต่ำสุดและมีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถให้ความรู้และคำแนะนำแก่บุคลากรในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษา

1.2 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรตระหนักและเห็นความสำคัญของการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล พัฒนาทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ พัฒนาวัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษาให้มีความทันสมัย นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการระบบข้อมูลในสถานศึกษา และส่งเสริมให้บุคลากรนำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

1.3 ควรนำแนวทางพัฒนาซึ่งเป็นผลจากการวิจัยไปใช้ดำเนินการในสถานศึกษาให้เป็นรูปธรรม เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานด้านต่าง ๆ ในสถานศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง

2.3 นำผลการวิจัยไปขยายผลกำหนดเป็นแนวทางภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาให้ครอบคลุมโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงและหน่วยงานการศึกษาอื่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กมล รอดคล้าย. (2558). *การศึกษาไทย ก้าวไกลสู่อาเซียน*. บันทึก 2558. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กันตชาติ กุดนอก. (2565). *ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เจริญ ภู่วิจิตร. (2565). *ภาวะผู้นำทางการศึกษาโลกยุคผันผวน*. สืบค้น เมษายน 8, 2566 จาก <http://www.nidtep.go.th/2017/publish/doc/20210827.pdf>.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปณิดา แก้วกระจ่าง. (2563). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*.
วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- พัชรา วาณิชชิน. (2560). *การพัฒนาภาวะผู้นำ : จากทฤษฎีสู่แนวปฏิบัติที่ดีและกรณีศึกษา*. กรุงเทพฯ : ปัญญาชน.
- พีรวัฒน์ ทองเพชร. (2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สกลนคร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- มาตุสธน์ ใจแน่น. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศ: พหุกรณีศึกษา จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- รวิภา ศรีวัตร. (2564). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2*.
วิทยานิพนธ์การศึกษาปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- รุ่งนภา พรหมภักดี และคณะ. (2560). *ภาวะผู้นำทางการศึกษา*. *วารสารการบริหารการศึกษา และภาวะผู้นำมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 5 (18) : 1 – 7.
- สรรเพชญ ไตรรงค์. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร. (2565). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

- _____. (2566). ข้อมูลอัตรากำลังข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2566. สืบค้น มิถุนายน 15, 2566 จาก https://smart.mdh.go.th/modules/book/upload_files/1689575292x420843019_3.pdf.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2557). ภาวะผู้นำ ทฤษฎีและปฏิบัติ ศาสตร์และศิลป์สู่ความเป็นผู้นำที่สมบูรณ์. กรุงเทพฯ: วิรัตน์เอดดูเคชั่น.
- อัษฎาบุต บัญเกิด. (2565). แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษาปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- Fadia and et al. (2022). Effect of Principal's Technology Leadership on Teacher's Technology Integration. *International Journal of Instruction*, 15(1), 781 - 798.
- Khuyen, B., Zhu, C., and Caliskan, A. (2022). Perceived Effectiveness of Academic Leadership Development Training: The Contribution of Motivational Factors And Peer Interaction. *Research in Educational Administration & Leadership*, 7(3), 633-678.
- Maddah, H. (2021). Educational Leadership for Development of Structural Plans, Cultural Diversity, Curriculum Standards, and Faculty Engagement. *International Conference on Humanities, Social and Education Sciences*, New York, USA. ISTES Organization.
- Sterrett, W. and Richardson, J. (2020). Supporting Professional Development Through Digital Principal Leadership. *Journal of Organizational & Educational Leadership*, 5(2), 1-19.